

Työläisen Lapsuus Ja Vanhuus Luokkayhteiskunnassa

KIRJ. KASPERI.

SIELLÄ Suomen salomailla ja kankailla, metsälampien rantamilla tai kukkaniittyjen ympäröimissä siimeksissä kesäilloin leikkiä temmellettiin. Silloin olimme pieniä, viattomia palle-roisia. Juoksimme kylän raittia tai olimme jonkun pienen puron rannalla kivilehmiä juottamassa.

Ne olivat niitä huolettomia aikoja jotka vieläkin niin elävästi mieleen muistuvat. Silloin eivät leipä-huolet olleet mistään merkityksestä, koska ne eivät olleet omilla hartioilla kannettavina. Syötiin silloin kun saatiin ja sitä mitä annettiin, eikä huolehdittu siitä mistä seuraava ateria oli saatavissa.

Vartuttuamme miehuusikään täytyi jokaisen työ-tätekevään väestöön kuuluvan ottaa elämänsä huolet itse kantaakseen. Paljon kuitenkin oli niitä jotka eivät koskaan sinne saakka ennättäneet. Paljon murtui ihmistaimia, mikä milläkin tavalla, jo pieniä, viattomina lapsukaisina. Ehkäpä oli parempi niin; ehkä oli parempi päästä pois elämästä jo lapsuusvuosina, koska elämä ei kerran ole elämisen arvoista kaikille niillekään jotka voisivat jo itsestään huolehtia, jos heillä siihen olisi yhteiskunnan puolesta tilaisuus.

Lapsuuden leikkiaikaa ei kestänyt työläislapsilla pitkälti. Oli ryhdyttävä työhön sen mukaan kuin suinkin jotain kyettiin tekemään. Monen täytyi jättää lapsuuden leikit ja leikkitoverit, kodit ja konut — joilla sellaiset sattuvat olemaan. Ja kaikilla-han meillä oli "koti" lapsina ollessamme, vaikkakin se usein oli vain kurja hökkeli jonkun varakkaamman vainion takaliston laidassa.

Jättää täytyi kotoiset kunnat, kukkivat marjapensaikat ja vihertävät metsälampien rantamat, jotka lauhkean kesäisen iltatuulen puhaltaessa niin vastustamattomasti luokseen houkuttelivat. Kaikki oli jätettävä ja lähdeittävä vieraan käskettäväksi juuri silloin kun enimmäin olisimme tarvinneet hellää ja ymmärtäväistä opetusta ja hoivaa elämäntaipa-leemme ensi vaiheissa. Ei ollut aikaa istua koulun penkillä, vaikka muuten olisikin siihen ollut tilaisuutta ja haluakin. Työläisten keskuudessa olikin melkein yleisenä käsityksenä että koulut ovat vain berroja varten. Monen tyläisnuorukaisen koulun-käynti on alkanut sekä loppunut jossakin kyläkunnan kiertokoulussa. Sen lisäksi rippikoulu, joka oli pakollinen, jos tahdottiin päästä "ihmisten kir-joihin".

Sellaisilla eväillä olemme lähteneet maailmalle, monikin melkein luku- ja kirjoitustaidottomana.

Varhaisesta lapsuudesta alkanut työn raadanta on keskeyttämättömänä jatkunut — lukuun otta-

matta pakollisia työttömyysaikoja, kuten nykyinen-kin — vuodesta vuoteen. Jos työtä ei ollut "kotona", täytyi sitä etsiä muualta.

Nämä muutamat rivit ovat muistoja nuoruus-ajoilta, jolloin elimme ja kasvoimme siellä kaukana "tuhattjärvien maassa," josta meille on niin kauniita runokokoelmia kirjoitettu. Mutta "isänmaa," jossa syntyimme ja kasvoimme, ei voinut tarjota meille riittävästi leipää, vaatetta ja muita elämän välttä-mättömiä tarvikkeita. Meidän täytyi lähteä niitä et-simään yli laajan maailman.

* * *

Vuosia on kulunut — useita kymmeniäkin. Olem-meko sitten löytäneet sitä jota olemme lähteneet etsimään? Ehkä jotkut — useimmat eivät. Suu-riimmalle osalle meistä, jotka olemme jo elämämme taipaleella ehtineet lähelle iltahetkeämme, on käy-nyt siten, että olemme yhä edelleen lapsipuolen ase-massa, ilman tukea ja vanhuuden turvaa. Olemme mihinkään kelpaamatonta hylkytavaraa. Romulä-jään heitettävää ihmisroskaa tämän rikkaan Ame-rikan mantereella, rappeutuvan kapitalistisen yhe-taikunnan rauniolla.

Sillä voimme lohduttaa itseämme — jos se miten-kään lohdutukseksi kelpaa — että meitä ei ole aino-astaaan yhden perheen jäseniä tai yhdestä kansa-kunnasta lähteneitä tähän hornan kuiluun ajautu-neina; meitä on tuhansia ja taas tuhansia, kaikista maailman kansakunnista, saman kohtalon alaisina uuden aamun sarastusta odottelemassa. — Niin, odottelemassa enimmäkseen. Varsin harvoilla meis-tä on halua ja tarmoa ryhtyä toimintaan tämän toiveen toteuttamiseksi.

Elämän taival, pitkä ja monimutkainen, on ollut taistelua ja on yhä edelleenkin taistelua kehdosta hautaan saakka. Mutta sitä taistelua käydään heik-koina, avuttomina yksilöinä. Milloinkaan valveutuu työväenluokka siinä määrin että se alkaa voima-peräisemmin edes vaatia itselleen parempia elämi-sen mahdollisuuksia; niitä oikeuksia jotka heille, kaiken rikkauten luoja, todella kuuluisivat?

Tuleeko työväenluokka yhä edelleen tyytymään armopaloihin jotka sille viskataan ikään kuin luo kulkurikoiralle? Vai tuleeko se kokoamaan voiman-sa ja ottamaan ne oikeudet jotka sille kuuluu kai-ken sen luojana mitä ihmiskäden kautta on luotu?

Työläistoveri, luokatoveri ja ystävä, ken lienet-kin: Oletko koskaan edes pieneksi hetkiseksi pidät-täytynyt ajattelemaan omaa kohtaloasi, minun ja tuhansien muiden samassa asemassa olevien kohta-loa? Oletko otehtynyt mitään tämän epäkohdista niin

rikkaan aseman korjaamiseksi? Kuulutko nyt tai oletko koskaan edes kuulunut mihinkään työläisten järjestöön, jonka tarkoituksena on meidän kaikkien aseman parantaminen? Ne ovat sinua kutsuneet ja yhä edelleenkin kutsuvat luokkataistelun rintamalle.

Jos et ole koskaan kuulunut järjestöön, niin miksi et ole kuulunut? Ja jos väität että ei sinulla ole ollut tilaisuutta olla mukana järjestyneessä joukko-toiminnassa, niin oletko yksillönä tehnyt mitään siinä tarkoituksessa että sellainen tilaisuus saataisiin. Yksillönäkin voidaan siinä suhteessa jotain saada aikaan.

Lukijani, älä käsitä että minä tällä kirjoituksellani tahtoisin olla sinun käskijänäsi tai tien osoittajana. Sitä en halua. En myöskään vaadi sinua yh-

tymään mihinkään järjestöön jos et ole varma että se olisi etujesi mukaista. Kehoitän sinua ainoastaan ajattelemaan ja ottamaan selvää itsestäsi, omista eduistasi ja järjestelmästä jossa elät. Ja jos havaitset että asemasi kaipaa parannusta, että parannuksia voidaan saada ja että järjestö on se väline jonka kautta niitä voidaan saada — niin yhdy riveihin.

Ota myöskin selvä järjestöistä, niiden pyrkimyksistä ja toimintatavoista. Punnitse ja arvostele — ja valitse se jonka havaitset parhaiten edessä olevaan tehtävään soveltuvan. Tee se jo tänään; kenties huomenna se on jo myöhäistä.

Kun tämän olet tehnyt, silloin olet omalta kohdaltasi suorittanut sen teon josta tulevat sukupolvetkin sinua kunnioittaen muistelevat.

Juhannes Juurakon "Iltamapuhe"

Työläistoverit:

Niin suuri puute on ohjelman esittäjistä tätä nykyä, että siihen täytyy ottaa osaa niidenkin joilla ei ole kykyä. Eihän ne kyvyt ole minuunkaan pesiintynyt, mutta siltikin olen minä joskus esiintynyt, oikeinpu puhujalavalla, ainakin jollakin tavalla, ja antanut ohjelman jatkoa, ja aina niin lyhyesti että sitä ei ole trvinnut katkoa. Minä en ole koskaan kokeillut kuinka kauan kuulijani kestävät, ennenkuin he niin lopen kyltyvät, että viheltämään ja alashuutamaan yltävät, ja jankutukseni jatkamisen estävät.

Vaikka minua ei olekaan esiintyjäksi luotu, on minulle taas kerran siihen tilaisuus suotu. Ja niinpä minä nyt vähäisen vointini mukaan (toivon että minulle ei nauraisi kukaan) tahdon asian hyväksi korteni kantaa, ja vähän ohjelmaa antaa. En halua tähän paljon teidän aikaanne kuluttaa, koska epäilen että täällä on niitäkin joita nukuttaa.

Hyvät kuulijani! Kn te nyt minut tässä puhuvan näette ja kuulette, niin mahdollisesti te luulette, että minun puheestani on teille jotakin oppimista ja hyötyä, mutta minä. olen joskus tullut kuulijaini taholta niin pahasti lyötyä, että minä en uskalla teidän yläpuolellenne asettua enkä teille opettajaksi itseäni kohottaa, koska te pian alkaisitte nauraa vohottaa. Eikä mulla muutenkaan olisi aikaa teitä opettaa, sillä aijon tämän puheeni lopettaa totutun tapani mukaan, ennenkuin kauhtumaan kerkiää kukaan.

Minä en tiedä kuinka paljon te ajattelette tämän kapitalistisen järjestelmän nurjuudesta, ja siitä johdustava elämäme kurjuudesta, mutta paljon te ainakin puhutte siitä, niin paljon ettei aina sanavarastonnekaan riitä. Se teille kaikille on selvä juttu, se vanha ja tuttu, että tässä maailmassa on niin paljon väärää, että sillä ei ole mitään määrää, ja että kaik-

ki tämä törky ja saasta voidaan poistaa ja puhdistaa maasta, järkevän järjestyksen ja yhteenliittymisen kautta — keinolla ainoalla mikä auttaa.

Mutta, vaikka te asian hyvin ymmärrätte, toisin sanoen, käsitätte, niin tositoimeen te vain ette tahdo ryhtyä, ettekä siihen työväenjärjestöön yhtyä, joka — teidän siihen liittytyänne — voisi sortajaluokkaa tukistaa, ja koko heidän järjestelmä-rähjänsä kukistaa, sekä sen raunioille uuden ja vapaan yhteiskunnan luoda ja oloihimme parannuksen tuoda. Niin että elämän kurjuuden takia ei tarvitsisi pelata eikä juoda, eikä rikkoa lakia.

Kuinka kauan tämä vanhuuttaan vapiseva ja kaiken elinvoimansa loppuunkuluttanut järjestelmä vielä voi pystyssä pysyä — sitähan me kaikki haluaisimme kysyä. Varma asia on, että olot paremmiksi muuttuvat, kun työläiset ja kaiken luoajat tähän nykyiseen komentoon kylliksi suuttuvat, sekä ihmisoikeudet itsellensä vaativat ja omat lakinsa laativat. Selvemmin sanoen: kun työläiset kumouksen kautta uuteen yhteiskuntaan kulkevat — ja sen portit pimeyden peikoilta ja kaikilta menneisyyden kummituksilta sulkevat.

(Pitkä äänettämyys ja edestakaisin kävely.)

Minusta tuntuu että tämä puhe nyt katkeaa tähän... Kylläpä oli sanomista vähän... Tämä minun pääni on niin vietävän hatara... ikäänkuin olisin tylsämielinen kakara... En minä tahdo koskaan sitäkään muistaa, että puhujan pitäisi aina suutansa suistaa... Olenkohan tässä mahtanut jotakin selaista sanoa, jota pitäisi kuulijoilta anteeksi anoa... Hm!... Enpä minä olisi edeltäpäin uskonut että tämä piti näin pian ja näin nolosti loppua... vaikka kuulijoillakaan ei olisi luullakseni ollut vielä mitään hoppua...